

САВЕЗ САМОТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ
Одељење за правна, економска и социјална питања

**ПЛАНИРАНИ РАСХОДИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ,
ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ,
НАУКУ И ЗДРАВСТВО У БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗА 2023. ГОДИНУ**

Приредили:

Др Сања Пауновић

Др Рајко Косановић

Београд, фебруар 2023.

УВОД

У Закону о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласних РС“, број 138/22) укупни расходи и издаци планирани су у износу од 2.107,4 милијарди динара.

У Ревидираној фискалној стратегији за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину („Службени гласних РС“, број 128/22), процењени БДП у текућим ценама за 2023. годину износи 8.025,1 милијарду динара.

У овој Информацији дајемо приказ учешћа расхода за образовање, предшколско васпитање и образовање, науку и здравство, планираних у Буџету Републике Србије за 2023. годину, уразделу 26. Министарство просвете. Посебно напомињемо, да финансијски удео ЈЛС у финансирању предшколског васпитања и образовања, нисмо могли анализирати из разлога што у Закону о буџету РС за 2023. годину, нити у Закону о завршном рачуну не постоје посебни подаци за предшколске установе, тј. нерасполажемо релевантним подацима.

1. образовање

У Закону о буџету Републике Србије за 2023. годину (Службени гласник РС бр. 138/22) у разделу 26 – **Министарство просвете**, планирана су средства у укупном износу од 249.342.000.000 динара.

Учешће средстава за образовање у Буџету Републике Србије за 2023. годину (249,3 милијарде динара) у планираном БДП у текућим ценама за 2023. годину (8.025,1 милијарди динара) износи **3,11 одсто**.

У оквиру раздела за образовање, за основно образовање планирано је 116,2 милијарде динара (1,4% БДП-а).

За средње образовање планирано је 55,6 милијарди динара (0,7% БДП-а).

За ученички стандард планиране су 5,3 милијарде динара (0,07% БДП-а).

За више и универзитетско образовање планирано је 54,7 милијарди динара (0,7% БДП-а).

2. Предшколско васпитање и образовање

У Закону о буџету Републике Србије, у оквиру раздела 26. – Министарство просвете, Главе 26.1. – Основно образовање, програма: 2002 –

Предшколско васпитање, функције 110 – Предшколско и основно образовање, планирана су средства у укупном износу од 2.638.185.000 динара.

Учешће расхода за предшколско васпитање и образовање у БДП-у износи 0,03%, а у укупном планираним расходима и издацима буџета Србије за 2023. годину износи 0,13%.

Планирани расходи за предшколско образовање у буџету Републике Србије за 2023. годину (2.638.185.000 динара), нижи су у односу на расходе планиране за исту намену у буџету Републике Србије за 2022. годину (3.342.018.000 динара) за 703.833.000 динара или за 21,1%.

3. Наука

Укупно планирана средства на разделу 36 – Министарство науке, технолошког развоја и иновација, у Закону о буџету Републике Србије за 2023. годину износе 30.406.810.000 динара.

Учешће планираних средстава на разделу 36 – **Министарство науке, технолошког развоја и иновација** (30,4 милијарде динара) у планираном БДП за 2023. годину износи **0,38 одсто**.

4. Здравство

Укупно планирана средства на разделу 27 – Министарство здравља, у Закону о буџету Републике Србије за 2023. годину износе 31.653.636.000 динара.

Учешће планираних средстава на разделу 27 – **Министарства здравља** (31,6 милијарде динара) у планираном БДП за 2023. годину износи **0,40 одсто**.

Средства за финансирање права из области обавезног здравственог осигурања, највећим делом обезбеђују се у Финансијском плану Републичког фонда за здравствено осигурање. За 2023. годину, укупно планирани расходи и издаци износе 463,2 милијарде динара или 5,8% БДП-а.

У прилогу достављамо:

1. Приказ раздела 26 – Министарство просвете, Закона о буџету Републике Србије за 2023. годину;
2. **ИЗВОД ИЗ СТРАТЕГИЈЕ развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. Године**, "Службени гласник РС", број 63 од 23. јуна 2021. - Део „ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ“

3. Приказ раздела 26 – Министарство просвете, Закона о буџету Републике Србије за 2022. годину – НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА 2022. ГОДИНУ

26 - MINISTARSTVO PROSVETE

26					MINISTARSTVO PROSVETE	249.342.000.000
					Izvori finansiranja za razdeo 26	
				01	Opšti prihodi i primanja budžeta	204.007.046.000
				04	Sopstveni prihodi budžetskih korisnika	22.888.532.000
				05	Donacije od inostranih zemalja	3.575.000
				06	Donacije od međunarodnih organizacija	38.917.000
				07	Transferi od drugih nivoa vlasti	21.696.728.000
				08	Dobrovoljni transferi od fizičkih i pravnih lica	3.360.000
				11	Primanja od inostranih zaduživanja	541.368.000
				13	Neraspoređeni višak prihoda i primanja iz ranijih godina	4.000
				16	Roditeljski dinar za vannastavne aktivnosti	48.470.000
				56	Finansijska pomoć EU	114.000.000
26.0					MINISTARSTVO PROSVETE	4.609.178.000
					Izvori finansiranja za glavu 26.0	
				01	Opšti prihodi i primanja budžeta	4.466.156.000
				06	Donacije od međunarodnih organizacija	29.022.000
				56	Finansijska pomoć EU	114.000.000
	2001				Uređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema	4.609.178.000
		980			Obrazovanje neklasifikovano na drugom mestu	4.609.178.000
			0001		Utvrđivanje zakonskih okvira i praćenje razvoja obrazovanja na svim nivoima	320.775.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	138.639.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	21.179.000
				413	Naknade u naturi	360.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	2.890.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	5.374.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	1.140.000
				422	Troškovi putovanja	2.000.000
				423	Usluge po ugovoru	127.379.000
				424	Specijalizovane usluge	1.300.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	1.000.000
				426	Materijal	4.251.000
				462	Dotacije međunarodnim organizacijama	5.000.000

				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	763.000
				512	Mašine i oprema	9.500.000
			0002		Stručno-pedagoški nadzor nad radom ustanova obrazovanja i zavoda	264.093.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	171.712.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	26.015.000
				413	Naknade u naturi	441.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	2.212.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	4.113.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	3.700.000
				421	Stalni troškovi	9.000.000
				422	Troškovi putovanja	2.100.000
				423	Usluge po ugovoru	28.000.000
				424	Specijalizovane usluge	3.500.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	2.500.000
				426	Materijal	6.900.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	900.000
				512	Mašine i oprema	3.000.000
			0003		Inspekcijski nadzor nad radom ustanova obrazovanja i zavoda	80.435.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	51.905.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	7.864.000
				413	Naknade u naturi	200.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	850.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	2.000.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	450.000
				421	Stalni troškovi	5.800.000
				422	Troškovi putovanja	2.400.000
				423	Usluge po ugovoru	575.000
				424	Specijalizovane usluge	2.531.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	700.000
				426	Materijal	3.959.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	401.000
				512	Mašine i oprema	800.000
			0004		Administracija i upravljanje u oblasti obrazovanja	319.558.000

				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	135.816.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	20.525.000
				413	Naknade u naturi	297.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	5.958.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	6.875.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	350.000
				421	Stalni troškovi	23.800.000
				422	Troškovi putovanja	3.500.000
				423	Usluge po ugovoru	63.690.000
				424	Specijalizovane usluge	11.300.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	3.300.000
				426	Materijal	7.300.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	850.000
				483	Novčane kazne i penali po rešenju sudova	23.997.000
				512	Mašine i oprema	12.000.000
			0012		Povećanje dostupnosti obrazovanja i vaspitanja, prevencija osipanja i diskriminacije	7.000.000
				424	Specijalizovane usluge	7.000.000
			0013		Podrška integraciji u evropski obrazovni prostor	1.149.800.000
				422	Troškovi putovanja	150.000
				423	Usluge po ugovoru	1.500.000
				424	Specijalizovane usluge	46.020.000
				462	Dotacije međunarodnim organizacijama	1.092.336.000
				465	Ostale dotacije i transferi	9.794.000
			0015		Polaganje ispita za licencu, direktore i sekretare ustanova	31.207.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	500.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	10.707.000
				423	Usluge po ugovoru	20.000.000
			0017		Unapređenje jezičkih kompetencija u školama u Republici Srbiji i izgradnja Nacionalne referentne tačke za stručno obrazovanje	8.000.000
				424	Specijalizovane usluge	8.000.000
			0018		Razvoj regionalnih obrazovnih politika	3.480.000
				465	Ostale dotacije i transferi	3.480.000

			0019		Podrška projektima od značaja za obrazovanje	50.000.000
				481	Dotacije nevladinim organizacijama	50.000.000
			0021		Podrška radu fondacijama	12.000.000
				481	Dotacije nevladinim organizacijama	12.000.000
			4005		Realizacija međunarodnih istraživanja u obrazovanju	131.102.000
				424	Specijalizovane usluge	7.650.000
				462	Dotacije međunarodnim organizacijama	123.452.000
			4016		Podrška programu digitalizacije u oblasti nacionalnog prosvetnog sistema	1.626.368.000
				423	Usluge po ugovoru	223.568.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	2.000.000
				462	Dotacije međunarodnim organizacijama	3.600.000
				512	Mašine i oprema	872.120.000
				515	Nematerijalna imovina	525.080.000
			4020		Projekat unapređenja i popularizacije ženskog školskog sporta među devojkicama školskog uzrasta	15.000.000
				481	Dotacije nevladinim organizacijama	15.000.000
			5002		Izgradnja obrazovno-naučnih centara	476.360.000
				423	Usluge po ugovoru	500.000
				462	Dotacije međunarodnim organizacijama	20.500.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	455.360.000
			7082		IPA 2020 - Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike	114.000.000
				423	Usluge po ugovoru	114.000.000
26.1					OSNOVNO OBRAZOVANJE	118.818.562.000
					Izvori finansiranja za glavu 26.1	
				01	Opšti prihodi i primanja budžeta	99.858.717.000
				04	Sopstveni prihodi budžetskih korisnika	3.398.049.000
				07	Transferi od drugih nivoa vlasti	15.286.429.000
				11	Primanja od inostranih zaduživanja	275.367.000
	2002				Predškolsko vaspitanje	2.638.185.000
		910			Predškolsko i osnovno obrazovanje	2.638.185.000
			0001		Podrška realizaciji četvoročasovnog pripremnog predškolskog programa	2.542.273.000

				463	Transferi ostalim nivoima vlasti	2.542.273.000
			4001		Inkluzivno predškolsko vaspitanje i obrazovanje	59.912.000
				422	Troškovi putovanja	101.000
				423	Usluge po ugovoru	10.007.000
				424	Specijalizovane usluge	501.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	50.000
				426	Materijal	251.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	25.001.000
				512	Mašine i oprema	24.001.000
			4002		Podrška primeni IKT u predškolskim ustanovama - kroz korišćenje didaktičkog sredstva "Pčelica" (Bee-bot)	36.000.000
				512	Mašine i oprema	36.000.000
	2003				Osnovno obrazovanje	116.180.377.000
		910			Predškolsko i osnovno obrazovanje	116.180.377.000
			0001		Realizacija delatnosti osnovnog obrazovanja	111.595.489.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	60.340.127.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	9.169.846.000
				413	Naknade u naturi	745.677.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	1.455.818.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	1.440.549.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	578.454.000
				421	Stalni troškovi	5.835.495.000
				422	Troškovi putovanja	1.298.127.000
				423	Usluge po ugovoru	2.814.200.000
				424	Specijalizovane usluge	335.370.000
				426	Materijal	1.425.522.000
				463	Transferi ostalim nivoima vlasti	25.345.431.000
				472	Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta	243.632.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	50.442.000
				483	Novčane kazne i penali po rešenju sudova	516.797.000
				512	Mašine i oprema	2.000
			0003		Dopunska škola u inostranstvu	250.000.000
				421	Stalni troškovi	1.000.000
				422	Troškovi putovanja	3.000.000

				424	Specijalizovane usluge	245.000.000
				426	Materijal	1.000.000
			0004		Takmičenje učenika osnovnih škola	10.000.000
				424	Specijalizovane usluge	10.000.000
			0006		Modernizacija infrastrukture osnovnih škola	3.067.888.000
				424	Specijalizovane usluge	18.500.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	1.126.951.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	1.414.077.000
				512	Mašine i oprema	495.741.000
				513	Ostale nekretnine i oprema	3.830.000
				515	Nematerijalna imovina	8.789.000
			0008		Tehnička podrška sprovođenju završnog ispita	47.000.000
				424	Specijalizovane usluge	47.000.000
			0009		Stručno usavršavanje zaposlenih u predškolskim ustanovama i osnovnim školama	10.000.000
				424	Specijalizovane usluge	10.000.000
			0010		Nabavka nastavnih sredstava za učenike, polaznike i ustanove	720.000.000
				426	Materijal	720.000.000
			0011		Unapređenje obrazovnih postignuća kroz rad obrazovno - naučnih centara	15.000.000
				424	Specijalizovane usluge	15.000.000
			0012		Podrška unapređivanju vaspitno - obrazovnog i obrazovno - vaspitnog rada ustanova kroz korišćenje didaktičkog sredstva i didaktičko igrovnih sredstava	20.000.000
				426	Materijal	20.000.000
			4003		Nastavni sadržaji kroz digitalni udžbenik/digitalnu učionicu	430.000.000
				426	Materijal	430.000.000
			4005		Podrška radu učeničkih zadruga u osnovnom obrazovanju	15.000.000
				423	Usluge po ugovoru	3.000.000
				512	Mašine i oprema	12.000.000
26.2					SREDNJE OBRAZOVANJE	55.594.669.000
					Izvori finansiranja za glavu 26.2	
				01	Opšti prihodi i primanja budžeta	46.302.545.000

				04	Sopstveni prihodi budžetskih korisnika	2.662.250.000
				05	Donacije od inostranih zemalja	3.575.000
				06	Donacije od međunarodnih organizacija	4.170.000
				07	Transferi od drugih nivoa vlasti	6.410.299.000
				08	Dobrovoljni transferi od fizičkih i pravnih lica	3.360.000
				11	Primanja od inostranih zaduživanja	160.000.000
				16	Roditeljski dinar za vannastavne aktivnosti	48.470.000
	2004				Srednje obrazovanje	55.594.669.000
		920			Srednje obrazovanje	55.594.669.000
			0001		Realizacija delatnosti srednjeg obrazovanja i obrazovanja odraslih	52.272.919.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	29.784.047.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	4.505.970.000
				413	Naknade u naturi	356.954.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	503.990.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	557.118.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	277.263.000
				421	Stalni troškovi	2.656.840.000
				422	Troškovi putovanja	433.724.000
				423	Usluge po ugovoru	1.105.461.000
				424	Specijalizovane usluge	157.343.000
				426	Materijal	704.089.000
				463	Transferi ostalim nivoima vlasti	10.870.073.000
				472	Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta	79.032.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	20.402.000
				483	Novčane kazne i penali po rešenju sudova	260.611.000
				512	Mašine i oprema	2.000
			0003		Podrška radu škola od posebnog interesa za Republiku Srbiju	1.025.943.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	631.724.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	99.324.000
				413	Naknade u naturi	11.600.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	9.941.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	12.029.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	8.338.000

				421	Stalni troškovi	61.686.000
				422	Troškovi putovanja	19.593.000
				423	Usluge po ugovoru	76.658.000
				424	Specijalizovane usluge	13.526.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	24.440.000
				426	Materijal	26.202.000
				472	Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta	1.350.000
				481	Dotacije nevladinim organizacijama	120.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	745.000
				483	Novčane kazne i penali po rešenju sudova	5.030.000
				485	Naknada štete za povrede ili štetu nanetu od strane državnih organa	5.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	5.402.000
				512	Mašine i oprema	16.391.000
				515	Nematerijalna imovina	1.839.000
			0004		Takmičenje učenika srednjih škola	20.000.000
				424	Specijalizovane usluge	20.000.000
			0005		Rad sa talentovanim i darovitim učenicima	3.600.000
				424	Specijalizovane usluge	3.000.000
				462	Dotacije međunarodnim organizacijama	600.000
			0006		Modernizacija infrastrukture srednjih škola	1.716.643.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	341.471.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	1.007.965.000
				512	Mašine i oprema	356.859.000
				513	Ostale nekretnine i oprema	5.194.000
				515	Nematerijalna imovina	5.154.000
			0009		Tehnička podrška sprovođenju upisa učenika u srednje škole	14.000.000
				424	Specijalizovane usluge	14.000.000
			0010		Podrška sprovođenju državne mature	40.000.000
				423	Usluge po ugovoru	38.000.000
				424	Specijalizovane usluge	2.000.000
			0012		Obavljanje proširene delatnosti u srednjim školama	386.564.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	80.856.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	11.971.000

				413	Naknade u naturi	1.772.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	1.608.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	1.919.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	627.000
				421	Stalni troškovi	50.401.000
				422	Troškovi putovanja	10.610.000
				423	Usluge po ugovoru	49.050.000
				424	Specijalizovane usluge	14.920.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	10.553.000
				426	Materijal	98.285.000
				463	Transferi ostalim nivoima vlasti	830.000
				472	Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta	1.740.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	2.708.000
				483	Novčane kazne i penali po rešenju sudova	4.753.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	12.030.000
				512	Mašine i oprema	6.929.000
				514	Kultivisana imovina	50.000
				515	Nematerijalna imovina	342.000
				521	Robne rezerve	4.400.000
				522	Zalihe proizvodnje	13.060.000
				523	Zalihe robe za dalju prodaju	7.150.000
			4001		Optimizacija mreže srednjih škola i podrška radu Nacionalne referentne tačke	3.000.000
				422	Troškovi putovanja	500.000
				423	Usluge po ugovoru	2.000.000
				424	Specijalizovane usluge	500.000
			4002		Reforma opšteg srednjeg obrazovanja	24.000.000
				424	Specijalizovane usluge	14.000.000
				512	Mašine i oprema	10.000.000
			4004		Podrška radu učeničkih zadruga u srednjem obrazovanju	8.000.000
				512	Mašine i oprema	8.000.000
			4006		Nastavni sadržaji kroz digitalni udžbenik/digitalnu učionicu za srednje škole	80.000.000
				426	Materijal	80.000.000
26.3					UČENIČKI STANDARD	5.317.049.000

					Izvori finansiranja za glavu 26.3	
				01	Opšti prihodi i primanja budžeta	4.721.740.000
				04	Sopstveni prihodi budžetskih korisnika	542.308.000
				11	Primanja od inostranih zaduživanja	53.001.000
	2007				Podrška u obrazovanju učenika i studenata	5.317.049.000
		960			Pomoćne usluge obrazovanju	5.317.049.000
			0001		Sistem ustanova učeničkog standarda	3.909.046.000
				411	Plate, dodaci i naknade zaposlenih (zarade)	1.267.586.000
				412	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	177.847.000
				413	Naknade u naturi	3.074.000
				414	Socijalna davanja zaposlenima	26.216.000
				415	Naknade troškova za zaposlene	44.595.000
				416	Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi	17.497.000
				421	Stalni troškovi	623.998.000
				422	Troškovi putovanja	66.634.000
				423	Usluge po ugovoru	166.828.000
				424	Specijalizovane usluge	107.981.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	150.000.000
				426	Materijal	814.371.000
				444	Prateći troškovi zaduživanja	1.000.000
				463	Transferi ostalim nivoima vlasti	425.205.000
				472	Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta	2.000.000
				482	Porezi, obavezne takse, kazne, penali i kamate	6.535.000
				483	Novčane kazne i penali po rešenju sudova	7.679.000
			0002		Modernizacija infrastrukture ustanova učeničkog standarda	400.403.000
				425	Tekuće popravke i održavanje	91.891.000
				444	Prateći troškovi zaduživanja	50.000
				511	Zgrade i građevinski objekti	160.567.000
				512	Mašine i oprema	147.146.000
				515	Nematerijalna imovina	749.000
			0003		Individualna pomoć učenicima	1.007.600.000
				421	Stalni troškovi	14.000.000
				472	Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta	953.100.000
				621	Nabavka domaće finansijske imovine	40.500.000

2. ИЗВОД ИЗ СТРАТЕГИЈЕ

развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године

"Службени гласник РС", број 63 од 23. јуна 2021.

- Део „ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ“

3.1. Преглед и анализа постојећег стања по нивоима образовања

Предшколско васпитање и образовање

На нивоу предшколског васпитања и образовања (ПВО), упркос различитим спроведеним активностима и оствареном напретку и без обзира на то што је, на основу података РЗС-а, укупан проценат обухвата деце предшколског узраста у сталном порасту (2002. године 32%, 2009. године 47,37%, 2011. године 48,05%, 2012/2013. године 49,72%, 2014/2015. године 47,45%, 2015/2016. године 49,62%, 2016/2017. године 52,30%, 2017/2018. године 56,04%), и даље је присутна разлика у обухвату у зависности од старосне групе деце. Та разлика је посебно видљива у Табели 1. у којој су представљени најновији подаци о обухвату деце ПВО разврстано по старосним групама.

Табела 1. Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем у 2020. години (%)²⁶

Деца узраста од 6 месеци до 3 године	33,51%
Деца узраста од 3 године до 5,5 година	65,96%
Деца припремним предшколским програмом	97,36%
Деца предшколским васпитањем и образовањем	57,38%

На основу представљених података, можемо закључити да обухват циљан СРОС 2020 (иако је у сталном порасту) није остварен.

Иако показатељи нису у потпуности упоредиви, компарација Републике Србије са земљама ЕУ показује да Република Србија није ни близу ЕУ просека. Односно, када је у питању учешће деце 4+ година у предшколском образовању, просек земаља ЕУ 2018. године је био 94,8% што је веома близу постављеног циља у ЕУ 2020. – 95%. Међутим и међу земљама ЕУ има разлике, па је тај проценат за Грчку 75,2, Хрватску 81, Словачку 82,2, Бугарску 82,4 и Румунију 86,3. Треба истаћи и то да је као и у Србији, и у земљама ЕУ обухват деце из осетљивих група мањи.²⁷

Према подацима РЗС-а, у 2019/20. години **6.902 деце је остало неуписано због попуњености капацитета**, упркос значајном повећању капацитета предшколских установа (ПУ) и повећаног броја објеката. У контексту праведности и даље су приметне две негативне појаве: разлике између јединица локалне самоуправе (ЈЛС) у погледу обухвата деце уопште и обухвата деце из ромских насеља у Републици Србији која су у најмањој мери укључена у ПВО.

Што се тиче осигурања квалитета унутар ПВО, стање је боље – од 2017. до данас донето је више подзаконских аката који дефинишу националне стандарде за вредновање квалитета рада предшколске установе; услове за почетак рада и обављање делатности предшколске установе (простор, опрема, дидактичка средстава и запослени); остваривање осталих делатности установе (нега и превентивно-здравствена заштита, исхрана и социјална заштита деце), као и компетенције запослених (васпитача, стручних сарадника и директора). Важан реформски импулс у делатности предшколског васпитања и образовања представља усвајање нове програмске концепције (Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања),²⁸ на основу осмишљеног плана за њено сукцесивно увођење и обезбеђивања механизма подршке за њену примену. У оквиру програма подршке имплементацији нове концепције,²⁹ развија се и систем његовог праћења и вредновања, у циљу унапређивања система подршке, сагледавања остварених резултата и њихове одрживости и по завршетку пројектних активности.

Анализом тренутног стања примећује се и недовољно развијена свест грађана о васпитној и образовној улози ПВО, јер се **ПВО још увек у већој мери посматра као „систем за чување деце” предшколског узраста него као део васпитно-образовног система РС.**

Развој диверсификованих програма ПВО још увек није задовољавајући – ЈЛС још увек нису преузеле одговорност за развој кратких висококвалитетних диверсификованих програма, често због недостатка финансијских средстава али и због **неразумевања важности ових програма за повећање обухвата и праведности ПВО.**

Што се тиче ефикасности и релевантности система ПВО, неке од кључних активности су интензивирање, али тек од 2018. године, те још увек нема конкретних резултата и ефеката.

Када је у питању успостављање механизма за координисано спровођење стратешких политика и мера на националном и локалном нивоу, пре свега у смислу прикупљања релевантних података о деци и формирању валидне образовне статистике која ће омогућити доношење одлука засновано на подацима (планирање развоја ПВО, оптимизацију мреже, програма и услуга итд.), стање јесте унапређено (хармонизација регулативе, утврђивање методологије итд.), међутим процес успостављања ЈИСП-а још увек није окончан.

Анализа стања истиче да за следеће области **нису постигнути резултати – дефинисање облика ПВО који ће бити бесплатни**, унапређивање истраживачке праксе у циљу доношења одлука заснованих на подацима и успостављање националног система индикатора за праћење.

Финансирање образовања

Један од најважнијих циљева СРОС 2020 који се односи на повећање јавног финансирања образовања, са текућих 4,5% (податак из 2012. године) на 6% бруто друштвеног производа није остварен. Напротив, према подацима из 2018. године, овај проценат је опао (нпр. на само 3,1% у 2018. години, до 4% у 2019. години). Питање које треба даље

размотрити јесте да ли су тренутна финансијска улагања у образовање довољна да се обезбеди жељени и одрживи друштвени и економски развој. Ово је од посебног значаја ако се има у виду да је Република Србија у 2017. години издвајала само 3,7% БДП за образовање, што је испод просека за групу земаља са истим приходима (4,7%), али и у односу на просек улагања у земљама региона (4,6%). Такође, треба имати у виду и то да су се последњих година у готово свим земљама ЕУ повећала издвајања за предшколско, основно и средње образовање, док су се издвајања за високо образовање незнатно смањила. Ипак, резултати земаља чланица ЕУ показују то да већа потрошња по ученику није по аутоматизму производила боље исходе образовања, те да су неке земље (нпр. Малта и Луксембург) радије одлучиле да унапређују екстерно вредновање и прикупљају податке о разликама у резултатима међу школама да би установиле изворе повећања квалитета, а неке друге су се посветиле консолидацији мреже школа и постављању услова за минималну величину школе и разреда. Уз рад на оптимизацији мреже школа, Хрватска се определила и за повећање броја наставних сати.

У будућности је неопходно повећање финансијских средстава намењених образовању, односно смањење улагања буџетских средстава у образовање не би требало да се дешава, јер је образовање од стратешке важности за даљи економски и друштвени развој РС.

Локалним самоуправама недостају ресурси за планирање и финансирање образовне политике (финансијски, људски ресурси); децентрализација и даље поставља изазове. Додатна подршка у образовању деце је у примарној надлежности јединица локалне самоуправе, а ниво економског развоја јединице локалне самоуправе има директан и значајан утицај на то да ли ће и у којој мери бити пружена додатна подршка. С друге стране, међусекторско финансирање није уведено ни на националном, ни на локалном нивоу, што посебно негативно утиче на спровођење инклузивног образовања и васпитања.

Жељено стање у области предшколског васпитања и образовања подразумева даљи развој система ПВО у сусрет потребама деце и породице као подршке добробити и целовитом развоју деце предшколског узраста, а у складу са принципима ПВО (доступност, демократичност, отвореност, аутентичност, развојност) кроз:

- 1) обезбеђивање шире доступности различитих програма и облика васпитно-образовног рада са децом раног узраста, а према утврђеним потребама деце и породица и могућностима локалне заједнице;
- 2) пружање подршке свим породицама у остваривању васпитне функције и даље развијање система додатне подршке деци и породицама којима је она потребна;
- 3) подршку јачању професионалних компетенција стручног кадра за рефлексивну праксу и педагошке иновације, у складу са полазиштима и вредностима концепције ПВО (у оквиру система иницијалног образовања као и система стручног усавшавања и професионалног развоја запослених);
- 4) остваривање благих прелаза, односно обезбеђивање континуитета искустава деце и породице у образовном контексту и развијање односа са другим деловима у систему образовања (школа), заједницом (институцијама културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом;
- 5) стварање недискриминаторног, подстицајног окружења у коме се развија демократска култура;
- 6) континуирано унапређивање система праћења, вредновања, подршке и извештавања на нивоу предшколске установе и система у целини.

Показатељи остварености Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији
до 2030. године

Табела 2: Показатељи ефеката за опште циљеве 1 и 2

Показатељи на нивоу општег циља (показатељ ефекта):	Почетна вредност и базна година	Циљана вредност 2030. године	Извори провере
Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО) од 6 месеци до треће године	33,51% (2020)	38%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват деце ПВО узраста од 3 до 5,5 година	65,96% (2020)	75%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват деце у години пред полазак у школу (ППП)	97,36% (2020)	98%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО)	57,38% (2020)	67%	Годишњи извештаји РЗС-а

3. Приказ раздела 26 – Министарство просвете, Закона о буџету Републике Србије за 2022. годину – НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА 2022. ГОДИНУ

2002		Предшколско васпитање	3.342.018.000
	910	Предшколско и основно образовање	3.342.018.000
	0001	Подршка реализацији четворочасовног припремног предшколског програма	2.365.618.000
	463	Трансфери осталим нивоима власти	2.365.618.000
	4001	Инклузивно предшколско васпитање и образовање	976.400.000
	422	Трошкови путовања	625.000
	423	Услуге по уговору	84.100.000
	424	Специјализоване услуге	137.244.000